Petrus <Lombardus>; Henricus <de Gorichem> [Comm.]: Sententiarum libri IV (cum conclusionibus Henrici de Gorichem et problematibus S. Thomae articulisque Parisiensibus)

[Freiburg i. Br.: Kilian Fischer], [ca. 1492] Seite 164

Quō accipi
endum sit qḋ
ait: vt sint ī si
gna ⁊ tpa

autē subdit. Et sint in signa ⁊ tpa ⁊ dies ⁊ an
nos. quō accipiendū sit queri solet: Ita ei di
ctum videt quasi quarto die cepissent tēpo=
ra. cū ꝑus triduū sine tpe nō fuerit. Ideoq
tpa que fiunt ꝑ sidera: nō spacia moraꝝ ſ vi=
cissitudinē aeree qualitatis debemꝰ accipe.
quia talia motibꝰ siderū fiunt. sicut dies ⁊ an
ni quos vsitate nouimꝰ. Sunt em̄ in signa se
renitatis ⁊ tempestatis. ⁊ in tpa. quia ꝑ ea di
stinguimꝰ quattuor tpa anni. scʒ ver. estatē.
autumnū. hiemē. Uel sunt in signa ⁊ in tem
pora. id est. in distinctionē horaꝝ. quia prius=
q̄ fierent: ordo tempoꝝ nullis notabat indi=
cijs vel meridiana hora vel qualibet hora.
Hec quarta die facta sunt.

Ista est distinctio. xiiij. huiꝰ secūdi libri. In
qua magister postq̄ egit de oꝑe prime diei. scʒ de ꝓ=
ductione lucis. incipit agere de oꝑibus subsequenti=
um dieꝝ. s. de ꝓductione corꝑis firmamēti ⁊ elemē=
toꝝ. Et tria facit. Nam primo agit de firmamēti pro=
ductione. Secūdo de aquaꝝ supercelestiū cōgrega=
tione. Tertio de solis ⁊ lune ⁊ aliaꝝ stellaꝝ collocati
one. Primum facit a principio distinctiōis vsq ibi.
Sequit dixit. Secundū ab inde vsq ibi. Sequitur.
dixit deus fiant. Tertiū vero vsq ad finē distinctio=
nis. Et tantū in generali. In speciali aūt sentētia ma
gistri stat in tribus ꝓpositionibꝰ quaꝝ prima est hec
¶ Deus secūdo die fecit firmamentū. i. celū sidereū
in medio suꝑcelestiū ⁊ subcelestiū aquaꝝ. Hanc enim
ꝓpositionē magister ꝓbans dicit. q̄ deus secundo
die fecit firmamentū. qḋ ſm Bedam celū sidereū dr.
habens aquas supra se ⁊ infra se. quod nō est mirum
diuina virtute esse factū. cū videmus aquas vapora
biliter eleuari in celū. Unde ⁊ suꝑ firmamentum gla
ciei soliditate aque suspendunt ne labant. Postea q̄
rit tres questiones. quaꝝ prima ⁊ vltima omissis se=
cundā ponit. s. Utrū celuʒ stet vel moueat. Qꝛ non
mouetur arguit sic. quia si sic tūc nō esset firmamētū
Si aūt semꝑ stat: tūc non mouent sidera fixa ī eo. qḋ
est falsum. Ad quod respondēs neutrā partē deter=
minate ponit. sed soluit argumentū dicēs. q̄ si moue
retur: adhuc posset dici firmamentū: ꝓpter sui firmi
tatē in substātia. ⁊ nō ꝓpter stabilitatē in situ. Si au
tem stat: possibile est sidera moueri in eo ipso stante.
¶ Secūda ꝓpositio est hec. Deus tertia die ꝑ aq̄rū
supercelestiū adunationē serenauit aerē: ⁊ fecūdauit
terrā ad ꝓductionē arboꝝ ⁊ herbaꝝ: Hanc em̄ ꝓpo=
sitionē magister ꝓbādo dicit. q̄ opus tertie diei sit
cōgregatio aquaꝝ in vnū locū que sub celo sunt. Ex
qua cōgregatione terra ⁊ aer clariora apparuerunt.
Unde ⁊ in eodē die herbe virorē ⁊ ligna fructum fece
runt. Si aūt querat: vbi sunt cōgregate aque que to
tum texerūt spaciū vsq ad celū. Dicit q̄ illa ꝯgrega=
tio fieri potuit. vel qꝛ aque cōcauitates terre subin=
trauerūt. Uel quia aque que prius erāt rariores: ter
ram ꝑ modū nebule tangētes inspissate fuerūt. et di=
cunt cōgregate in vnū locū nō obstante q̄ sunt ī mul
tis locis. ⁊ hoc ꝓpter cōtiguitatē eaꝝ ad inuiceʒ. qꝛ
omnia flumina ⁊ om̄ia maria in mari magno ad minꝰ
occultis meatibꝰ iungunt. ¶ Tertia ꝓpositio ē hec.
Deus quarto die sole ⁊ luna ⁊ stellis ornauit firma=
mentū vt essent in signa horaꝝ ⁊ temporū. Hanc em̄
ꝓpositionē magister ꝓbans assumit q̄ in tribꝰ diebꝰ
disposita est vniuersalis mūdi machina. ⁊ partibꝰ su
is distributa. Quare etiā primo die facta est lux que
vniuersa illustrat. Secūdo vero die firmamentū seu
celū sidereū. Tertia vero die facta est distinctio supe
rioris partis mūdi. s. nature elemētaris. Unde tres
dies que sequunt spectāt ad ornatū eoꝝ que in tribꝰ
primis diebꝰ sunt distincta. quia quartꝰ dies spectat
ad ornatū celi. id est. firmamēti. Quintꝰ ad ornamē
tum aeris ⁊ aque. Sextus ad ornamentū terre. Ce=
lum autem ante alia quarto die ornatur. eo q̄ digni=
us est omnibus elemētis. Imponunturq sibi ad or=
namentū sol ⁊ luna ⁊ sidera ad inferiores ꝑtis mundi
illuminationē. ⁊ etiā ad animaliū seu hominū vtilita
tem ⁊ noctis ⁊ diei decorē Et subdit etiā q̄ sunt facta
in signa ⁊ in tpa. In signa quidē eo q̄ aeris qualitatē
vel aeree qualitatis vicissitudinē sicut serenitatē aut
tempestatē significāt. In tempora vero qꝛ ꝑtes tpis
distinguūt. videlicet veris estatis. autumni. hiemis
que sunt quattuor anni tpa. Uel em̄ sunt in signa ⁊ tē
pora. id est. in distinctionē horaꝝ ⁊ tempoꝝ. qꝛ ante
motū ipsoꝝ ordo temꝑis nullis notificabat indicijs.
Et tm̄ in speciali.

¶ De oꝑe quinte diei qñ creauit deꝰ ex aq̄s
volatilia ⁊ natatilia. a

D Irit etiā de= DI. XV.
us. Producant aque reptile
anime viuentis ⁊ volatile suꝑ
terrā ⁊c. Opus q̄nte diei ē for
matio pisciū ⁊ auiū. quibꝰ duo elementa or=
nant. ⁊ de eadē materia. i. de aquis pisces et
aues creauit: volatilia leuans in aera. et na=
tatilia remittens gurgiti.

¶ De opere sexte diei qñ creata sunt aīalia
⁊ reptilia terre. b

Sequit. Dixit deꝰ
Producat terra animā viuentē: iumenta et
reptilia ⁊ bestias terre. ſm species suas. ⁊c.
Sexte diei opꝰ describit cū terra suis anima
libus ornari dr.

¶ Utrum post peccatū venenosa animalia
noxia facta fuerint. an ꝓpter peccatū noce=
re ceperint ꝑus facta innoxia. c

Queri solet de ve=
nenosis ⁊ perniciosis animātibus. vtrū post
peccatū hoīs ad vindictā creata sint. an po=
tius creata innoxia peccatoribꝰ nocere cepe
rint: Sane dici potest q̄ creata nihil homini
nocuissent si nō peccasset. Puniendoꝝ nāq
vitioꝝ ⁊ terrendoꝝ. vel ꝓbande vel ꝑficien=
de ⁊ ꝑfruēde virtutis causa nocere ceperūt.
Fuerūt ergo creata innoxia. ſ ꝓpter pctm̄
facta sunt noxia.

Utrum minuta animalia tunc creata fu=
erint. d

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-333/0164
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG